

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

54-1

BRNO 2013

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 54
Volume 54

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady Head of editorial board	Pavel Kouřil
Redakční rada	Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski, Alexander Ruttkay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik
Odpovědný redaktor Editor in chief	Petr Škrdla
Výkonná redakce Assistant Editors	Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela
Technická redakce, sazba Executive Editors, Typography	Alice Del Maschio
Software Software	Adobe InDesign CS5
Fotografie na obálce Cover Photography	Putna kultury s MMK nalezená v Popůvkách u Brna (okr. Brno-venkov) Moravian Painted Ware culture vessel found at Popůvky u Brna (Dist. of Brno-venkov)
Adresa redakce Address	Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. Královopolská 147 612 00 Brno IČ: 68081758 E-mail: pv@arub.cz Internet: http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html
Tisk Print	Azu design s.r.o. Bayerova 805/40 602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2013

Náklad 400 ks

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2013 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

PALEOLIT

PALEOLITHIC

PALÄOLITHIKUM

BRATČICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„U kříže“, Bratčice I. Szeletien. Sídliště. Povrchový průzkum a zjišťovací sondáž.

Před více než dvěma desítkami let Milan Plch předal na AÚ drobnou kolekci paleolitických artefaktů ze szeletské lokality Bratčice I (Oliva 1989). Kolekce je technologicky i typologicky nevýrazná, ale při její revizi nás zaujaly stopy vysráženého uhličitanu vápenatého na povrchu několika artefaktů. Skutečnost, že na lokalitě se běžně nalézají artefakty pokryté uhličitanem vápenatým nám nezávisle na sobě potvrdili také J. Krása a P. Matějec, kteří lokalitu navštívili. Proto jsme lokalitu v roce 2012 několikrát osobně navštívili a získali z ní kolekci 62 artefaktů. Polohy všech artefaktů byly zaměřeny pomocí GPS a vyneseny do mapy, artefakty pokryté uhličitanem vápenatým (12 ks) odlišným symbolem než ostatní. Při promítnutí bodů do leteckých snímků vynikla jejich vazba na zajímavý útvar, který se projevoval růstovými příznaky v obilí.

Lokalita je situována na jihozápadním okraji rozsáhlého návrší, na mírném svahu, který klesá do údolí Lejtny. Povrchové nálezy jsou rozptýleny na ploše o průměru přibližně 100 m v rozmezí nadmořských výšek 256–261 m.

Na leteckých snímcích polohy je dobře patrná zasypaná strž nebo úvozová cesta, která probíhala přibližně ve směru spádnice směrem ke kapličce a přetínala lokalitu vedví. Tato svahová inhomogenita a zejména úběr materiálu z jejích hran v důsledku zaorání měly za následek obnažení paleolitických vrstev v daném prostoru.

Na východním okraji výše popsaného útvaru, v prostoru, kde se koncentrovaly artefakty pokryté uhličitanem vápenatým, byly vyhloubeny dvě zkušební sondy (tab. 1). První přímo v povrchové koncentraci artefaktů (a v místě nálezu artefaktů se stopami uhličitanu vápenatého), druhá o něco dále na jejím okraji. Sondy zachytily intaktní fosilní půdní sediment (obr. 1), který svým charakterem připomíná bohunickou půdu (cf. Valoch 1996). Ta sestává ze dvou poloh, svrchní tmavěji hnědé a spodní oranžově hnědé. V její horní části byly nalezeny ojedinělé artefakty, v první sondě dva, ve druhé jeden. Datovatelný materiál získán nebyl.

Provedená zkušební sondáž naznačila, že v prostoru lokality jsou dosud přítomny intaktní sedimenty s artefakty. Intenzivní sondáž může zachytit úsek sídliště bohatší na artefakty, v čemž tkví potenciál této lokality.

Petr Škrdla, Pavel Nikolajev

Tab. 1. Bratčice. Lokalizace sond (WGS-84).

Tab. 1. *Bratčice. Location of test pits (WGS-84).*

Brat1_T01	N49°04.649' E16°31.345'
Brat1_T02	N49°04.648' E16°31.351'

Literatura

Oliva, M., 1989: Katalog nálezů z období paleolitu. In: L. Belcredi, M. Čížmář, P. Košťurík, M. Oliva, M., Salaš, *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní museum Brno-venkov, 12–31.

Valoch, K. 1996: Das Mittelwurm in den Lössen Südmährens und seine paläolithischen Kulturen. *Eiszeitalter und Gegenwart* 46, 54–64. Hannover.

Obr. 1. Bratčice. Sonda 2: profil.

Fig. 1. *Bratčice. Test pit 2: profile.*

Resumé

The Szeletian site of Bratčice I (Oliva 1989) was surveyed and locations of 62 surface finds were recorded. As 12 artifacts had traces of calcium carbonate coating on their surfaces, two test pits were dug (Tab. 1). The first test pit, located inside the surface artifact cluster, yielded two artifacts. The second test pit, located on the boundary of the surface artifact cluster, yielded one artifact from intact sediments. Both test pits cut a redeposited paleosol composed of two parts (Fig. 1) and resembled the Bohunice-type soil (Valoch 1996). The artifacts were located within the upper part of the paleosol.

BRNO (K. Ú. BOHUNICE, OKR. BRNO-MĚSTO)

Mezi ulicemi Kamenice a Studentská. Mladý paleolit. Ojedinelý nález. Záchranný výzkum.

V roce 2012 uskutečnili pracovníci ÚAPP Brno, v.v.i., záchranné archeologické výzkumy v severozápadním výběžku katastrálního území brněnské městské části Bohunice v souvislosti s pokračováním výstavby Univerzitního kampusu Masarykovy univerzity, a to budováním Centra experimentální, systematické a ekologické biologie (CESEB) a Středoevropského technologického institutu (CEITEC). Při těchto příležitostech bylo na doposud nezastavěných pozemcích ve středním úseku přibližně lichoběžníkového prostoru, který vymezují komunikace ulic Netroufalky, Studentská a Kamenice, odkryto pokračování známého polykulturního sídliště (souhrnně Přichystal 2008; nově Kala, Přichystal 2009; Kos 2009; Přichystal 2009; 2012; Škrdla, Havlíček 2009). Uvedený prostor se rozkládá v nadmořské výšce od 276 do 281 m, na severním okraji mírně k severovýchodu ukloněné plošiny, která tvoří sedlo mezi Kamenným kopcem (385,8 m n.m.) na západě a Červeným kopcem (311,4 m n.m.) na východě. Zbývající obvod plošiny vymezují svahy na severu prudce spadající k řece Svatce, na jihu pozvolněji klesající k Leskavě, pravému přítoku Svatky. Přesná poloha zkoumaných ploch je určena body 601118.64:1162213.23, 601040.88:1162235.45, 601008.94:1162274.33, 601139.47:1162340.98, 601082.54:1162350.7 (S-JTSK).

V západní polovině dotčeného území byla nalezena 2 rezidua jader s bíle patinovaným povrchem. První z nich, vyrobené z moravského jurského rohovce, bylo uloženo na bázi strojně skrývaného nadloží. Druhé jádro, v jehož případě bylo jako suroviny využito patrně silicitu z glacienních sedimentů (petrografické určení v obou případech provedl A. Přichystal z ÚGV PřF MU), pochází ze svrchní části zásypu sídlištního objektu kultury s moravskou malovanou keramikou. Ojedinelé kamenné štípané artefakty paleolitického stáří byly v bezprostředním okolí místa zaznamenány již dříve (Přichystal 2010; Škrdla, Havlíček 2009), další pak byly údajně získány také západně až jihozápadně od lokality (Kovárník 1984, 94).

Michal Přichystal

Literatura

- Kala, J., Přichystal, M. 2009:** Brno (k. ú. Bohunice, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 50, 264.
- Kos, P. 2009:** Brno (k. ú. Starý Lískovec). *Přehled výzkumů* 50, 245–246.
- Kovárník, J. 1984:** Terénní archeologický průzkum na jižní a jihozápadní Moravě. *Přehled výzkumů* 1982, 94–100.
- Přichystal, M. 2008:** Brno (k. ú. Bohunice, Nový a Starý Lískovec, okr. Brno-město). In: Z. Čížmář (ed.), *Život a smrt v mladší době kamenné*. Katalog výstavy. Brno – Znojmo: Ústav archeologické památkové péče Brno, v.v.i., 50–59, 168–169, 287–290.
- Přichystal, M. 2009:** Brno (k. ú. Bohunice, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 50, 241–242, 263–264, 344.
- Přichystal, M. 2010:** *Brno-Bohunice 2007-2008 – ulice Kamenice. Univerzitní kampus Masarykovy univerzity v Brně-Bohunicích. Stavba Akademického výukového a výzkumného areálu – 2. etapa (žlutá) a 3. etapa (zelená) – fáze A, D, E, F* Rkp. náleзовé zprávy, č.j. 3/10. Uloženo: Archiv ÚAPP Brno, v.v.i.
- Přichystal, M. 2012:** Brno (k. ú. Nový Lískovec, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 53-1, 126.
- Škrdla, P., Havlíček, F. 2009:** Brno (k. ú. Bohunice, okr. Brno-město). *Přehled výzkumů* 50, 216–217.

Resumé

Two patinated cores made from Moravian Jurassic chert and erratic flint were found during salvage excavations in the area of the new Masaryk University campus on the cadastral territory of Bohunice.

BRNO (K. Ú. ČERNOVICE, OKR. BRNO-MĚSTO)

Mezi ulicemi Ericha Roučky a Švédské valy. Paleolit. Sídliště (?). Záchranný výzkum.

V červenci až září roku 2012 uskutečnili pracovníci ÚAPP Brno, v.v.i., záchranný archeologický výzkum v Brněnské průmyslové zóně Černovická terasa v souvislosti s rozšířením výrobního areálu firmy Daido Metal Czech. Dotčený prostor, který rámcově vymezují komunikace ulic Švédské valy a Ericha Roučky a železniční těleso tratě č. 340 – Vlárský průsmyk, se rozkládá po pravé straně Ivanovického potoka, asi 800 m severně od Švédských valů (kóta 255,2 m n.m.), dříve morfologicky nápadného denudačního reliktu svrchnojurských (oxfordských) vápenců, a je situován v nadmořské výšce od 237 do 241 m. Jeho přesná poloha je určena body 593847.29:1163548.7, 593717.4:1163676.91, 593592.57:1163471.1, 593776.44:1163273.74, 593833.8:1163324.34, 593717.4:1163437.37 (S-JTSK).

Na povrchu ponechané podorniční vrstvy a na hromadách skryté ornice byla povrchovým sběrem získána menší kolekce kamenné štípané industrie. Tři artefakty, jež byly vyrobeny z moravských jurských rohovců a křídového spongolitu (petrografické určení provedl A. Přichystal).